

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Dystrofie

Autor materiálu: MUDr. Jaroslava Kubátová

Datum (období) vytvoření: 28. 8. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Patologie a patologická fyziologie,
3. ročník

Sada: PF1

Tematická oblast: Patologie

Číslo DUM: 6

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 16. 10. 2013

Ověřující učitel: MUDr. Zdeňka Kasková

Třída: ZLY 3

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace, která je určena pro seznámení žáků s pojmem dystrofie. Materiál může sloužit jako názorná pomůcka doplňující výklad učitele, ale také je vhodná pro domácí přípravu žáků (např. zpřístupněním formou e-learningu). Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dystrofie

MUDr. Jaroslava Kubátová

3. ročník

Dystrofie = různorodá skupina regresivních změn

REGRESIVNÍ* ZMĚNY (změny k horšímu, negativní změny):

1. Nekróza	2. Atrofie	3. Dystrofie
odumření	zmenšení	odchyly buněčného metabolizmu

* Regrese = zpětný pochod, návrat do nižšího stadia

Pojem dystrofie

Dystrofie* = regresivní změna, která se projevuje odchylkami buněčného metabolismu

Původní pojetí zahrnovalo:

- odchylky metabolismu bílkovin, tuků a cukrů
- poruchy metabolismu minerálů (včetně tvorby kamenů), vody a pigmentů

*odvozeno z řečtiny: *dys-* předpona označuje poruchu; *trefó* živím
→ dystrofie = porucha výživy

Další používání pojmu dystrofie

1. Označení specifických chorobných stavů:
například: progresivní svalová dystrofie
(závažné nervosvalové onemocnění)
2. Tato prezentace popisuje:
vybrané stavy s projevy poruch metabolismu
základních živin, tj. cukrů, tuků a bílkovin
  - DIABETES MELLITUS
  - STEATÓZA
  - AMYLOIDÓZA

Diabetes mellitus

Diabetes mellitus (DM):

- metabolické onemocnění
- převažuje porucha metabolismu cukrů, ale je porušen i metabolismus tuků a bílkovin
- chronické a časté onemocnění (u nás 7,5 % populace)
- během let se rozvíjejí změny v tkáních a orgánech, tzv. chronické komplikace DM
= morfologické projevy diabetu

Typy diabetu

DM 1. typu:

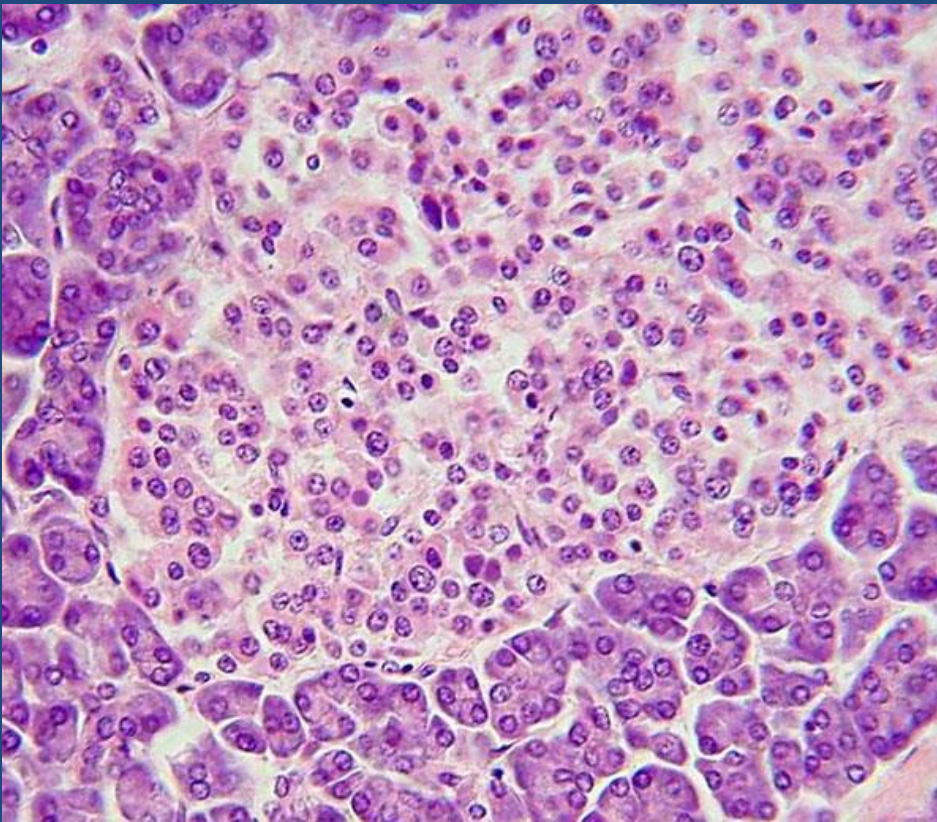
- nedostatek inzulínu (vždy se léčí inzulínem)
- začíná častěji v mladém věku

DM 2. typu:

- relativní nedostatek inzulínu (tkáně na inzulín špatně reagují = inzulinová rezistence)
- začíná častěji ve vyšším věku
- bývá spojen s obezitou

Inzulin

Tvorba: Langerhansovy ostrůvky pankreatu
(na obr.)

Účinek inzulínu:
zajistí vstup glukózy do
buněk a její využití
➔ sníží hladinu
glukózy v krvi (glykémii)

[1]

Důsledky nedostatku inzulínu

Hyperglykémie = zvýšená hladina glukózy v krvi

- ➔ glykosurie = glukóza v moči
- ➔ polyurie = zvýšené množství moči
(diuréza > 3 litry/24 hodin)
- ➔ dehydratace, nadměrná žízeň
- ➔ únava, slabost, hubnutí
- ➔ hyperglykemické (diabetické) kóma

Chronické komplikace diabetu

1. Diabetická mikroangiopatie
(mikrovaskulární změny) = ve stěně drobných cév se hromadí glykoprotein
2. Diabetická makroangiopatie = urychlená ateroskleróza
3. Diabetická neuropatie – kombinace mikroangiopatie a poruchy metabolismu myelinových pochev
4. Infekční komplikace – snížení imunity

Diabetická mikroangiopatie

Projevy:

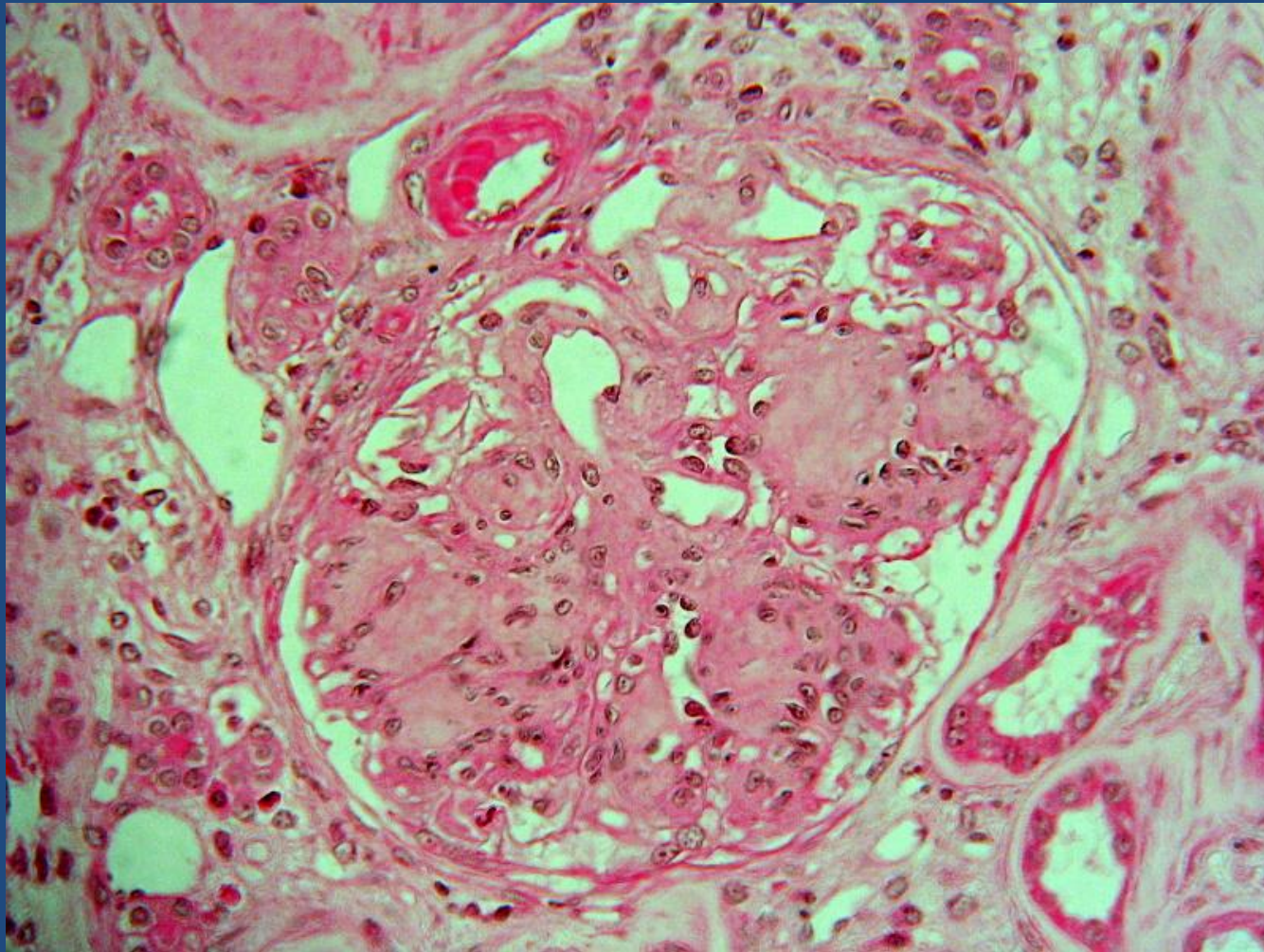
- Retinopatie – změny sítnice – poruchy zraku
- Nefropatie – snížení funkce ledvin až selhání (diabetická nefropatie = nejčastější příčina selhání ledvin u nás)
- Kožní komplikace – dystrofické vředy, nekrózy (gangrény); zejména na dolních končetinách

Retinopatie (oční pozadí)

[2]

Nefropatie (mikroskopický obraz)

[3]

Diabetická makroangiopatie

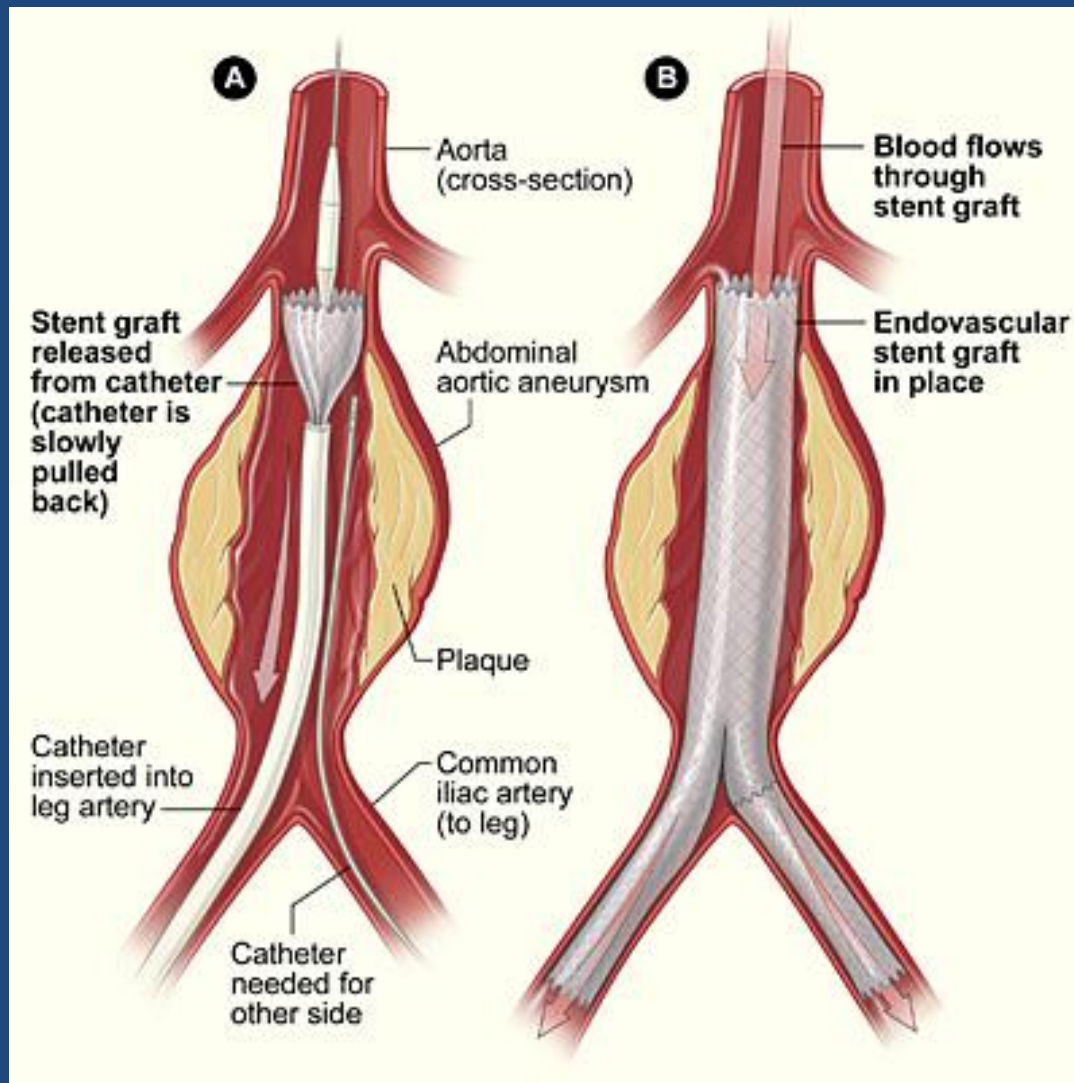
DM = jeden z hlavních rizikových faktorů aterosklerózy

aterosklerotické komplikace:

- Ischemická choroba srdeční – angina pectoris, infarkt myokardu
- Ischemická choroba dolních končetin
- Cévní mozkové příhody
- Výdut' (aneuryzma) aorty – ruptura (prasknutí)

Aneuryzma aorty

Obr. A:
Aplikace stentu
pomocí katétru

Obr. B:
Umístění stentu,
který má zabránit
ruptuře

Diabetická neuropatie

Projevy:

- klidové bolesti
  - poruchy citlivosti (hlavně na končetinách – často kopírují rukavice nebo ponožky)
- ! pacienti nemusí cítit bolest při poranění**
- **hrozí jim zánětlivé komplikace až nekrózy (diabetická gangréna)**

Diabetická noha

= výsledek
kombinace
angiopatických a
neuropatických
změn

[5]

Infekční komplikace

- Časté infekce močových cest a ledvin
- Časté kožní infekce – mykózy, hnisavé infekty (abscesy)
- Menší odolnost vůči infekcím včetně tbc

Na obr. mykóza

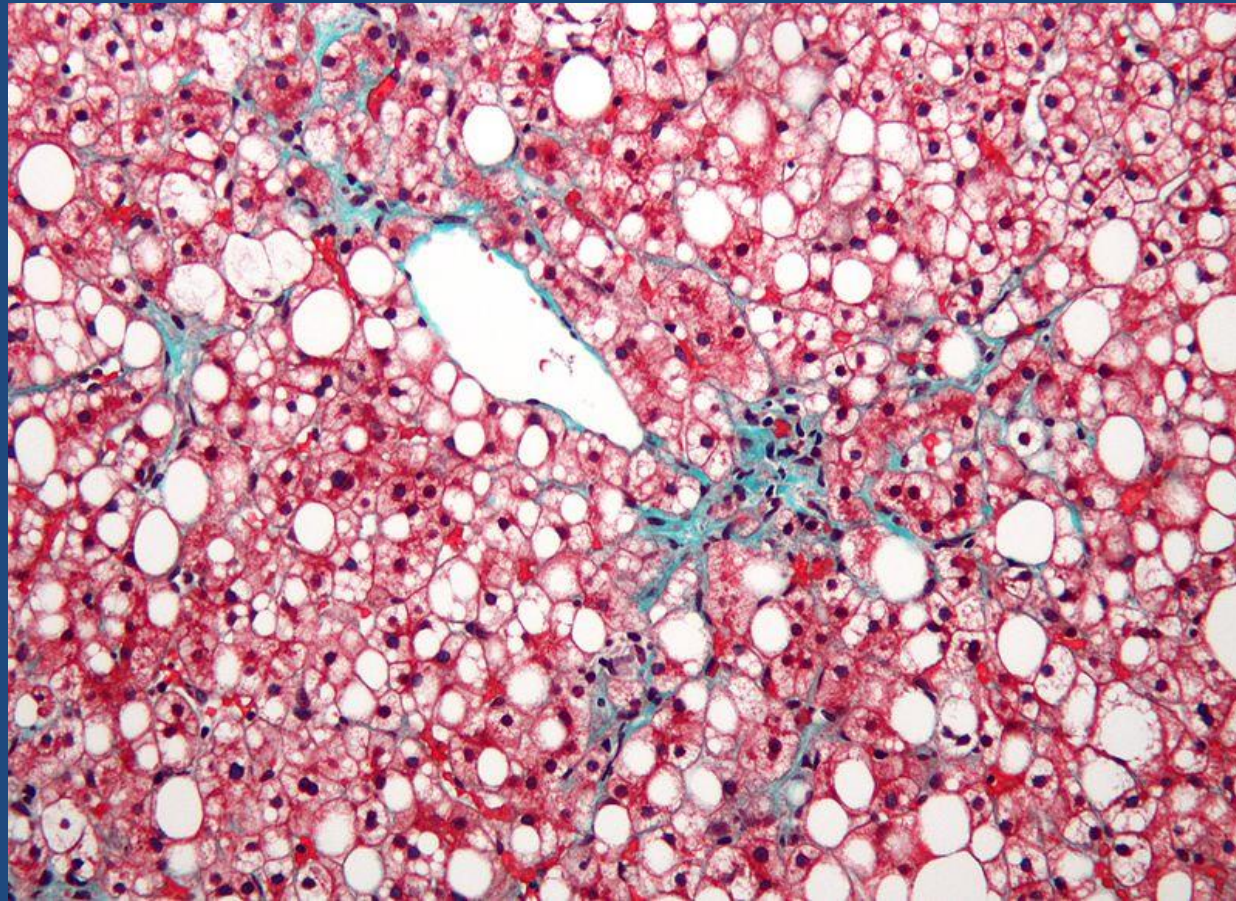
Steatóza

= hromadění lipidů v buňkách, kde tuk normálně není vidět (NE v tukových buňkách)

Příčiny:

1. Nadměrný přísun tuku do buňky (vysoká hladina tuků v krvi – hyperlipidémie)
2. Porucha buňky (alkoholizmus – narušení metabolismu jaterní buňky)

Steatóza jater

[7]

Tuk v poškozených jaterních buňkách (hepatocytech)

Amyloidóza

= vznik a následné ukládání patologické bílkoviny (AMYLOIDU) v mezibuněčném prostoru

Amyloidóza ledviny může být při zhoubném bujení B lymfocytů, které tvoří patologickou protilátku (tzv. mnohočetný myelom)

[8]

Otázky

1. **Jaký typ diabetu hrozí u obézních lidí ve vyšším věku?**
2. **Jaká je nejčastější příčina selhání ledvin?**
3. **Co je typickou příčinou poruch zraku u diabetiků?**
4. **Vyjmenujte chronické komplikace diabetu.**
5. **Co je to steatóza?**
6. **Co je to amyloidóza?**

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

MAČÁK, J., MAČÁKOVÁ, J. *Patologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN: 80-247-0785-3.

POVÝŠIL, C., ŠTEINER, I. et al. *Speciální patologie*. 2. vyd. Praha: Galén a Karolinum, 2007. ISBN 978-80-7262-494-2 (Galén) a ISBN 80-246-1442-7 (Karolinum).

STŘÍTESKÝ, J. *Patologie – Učebnice pro zdravotnické školy a bakalářské studium*. 1. vyd. Olomouc: Epava, 2001. ISBN: 80-86297-06-3.

Seznam použité literatury a pramenů (pokračování)

V prezentaci byly dále použity obrázky z následujících zdrojů:

1. Polarlys. [cit. 2013-08-28]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/5b/Suckale08_fig2_islet_structure.jpg/220px-Suckale08_fig2_islet_structure.jpg&imgrefurl=http://cs.wikipedia.org/wiki/Langerhansovy_ostr%C5%25AFvky&usg=__whqObVzc2VXRlkpkFbi-3q7cCpA=&h=217&w=220&sz=32&hl=cs&start=2&sig2=9WsDUhIhMdUrFYUAQd4ZgA&zoom=1&tbnid=yBJRXGR1rnpSQM:&tbnh=106&tbnw=107&ei=XjMeUpzSMLGa0QXM7oGYDA&prev=/search%3Fq%3DLangerhansovy%2Bostr%25C5%25AFvky%2Bwiki%26hl%3Dcs%26gbv%3D2%26tbn%3Disch&itbs=1&sa=X&ved=0CC4QrQMwAQ.
2. National Eye Institute, National Institutes of Health [cit. 2013-08-28]. Dostupný na WWW :
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fundus_photo_showing_scatter_laser_surgery_for_diabetic_retinopathy_EDA09.JPG.

Seznam použité literatury a pramenů (pokračování)

3. Doc.mari. [cit. 2013-08-28]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Diabetic_nephropathy.jpg.
4. Intermedichbo. [cit. 2013-08-28]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aneurysm_endovascular.jpg.
5. PflegewikiUserApoPfleger. [cit. 2013-08-28]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fe/Offene_Wunde_bei_einem_diabetischen_Fu%25C3%259Fsyndrom.jpg/190px-Offene_Wunde_bei_einem_diabetischen_Fu%25C3%259Fsyndrom.jpg&imgrefurl=http://cs.wikipedia.org/wiki/Diabetick%25C3%25A1_noha&usg=__Kg5jIWYACx-uf0c6S3zIX__F0ak=&h=143&w=190&sz=10&hl=cs&start=1&sig2=-c3HZeM5xbIEP3gCs32K-w&zoom=1&tbnid=jqruTDcO77S5XM:&tbnh=78&tbnw=103&ei=10oeUvGyNcHy4QSTmoCACw&prev=/search%3Fq%3Ddiabetick%25C3%25A1%2Bnoha%2Bwiki%26hl%3Dcs%26gbv%3D2%26tbn%3Disch&itbs=1&sa=X&ved=0CCwQrQMwAA.

Seznam použité literatury a pramenů (pokračování)

6. Ellington. [cit. 2013-08-28]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Athletes_foot.JPG.
7. Nephron. [cit. 2013-08-28]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Non-alcoholic_fatty_liver_disease1.jpg.
8. Zorkun. [cit. 2013-08-28]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Kidneyamy.jpg>.